

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Proponowane postępowanie konserwatorskie
dotyczące fragmentu elewacji budynku Urzędu
Miasta w Jeleniej Górze
wykusz wejściowy od ul . Wojska Polskiego wraz
z balkonem i schodami

konserwator dzieł sztuki
mgr Wojciech Kwiatek

OPIS OBIEKTU-STAN ZACHOWANIA

Stan zachowania obiektu należy określić jako zróżnicowany. W dużym stopniu wpłynęły na to przekształcenia związane z poprzednimi działaniami renowacyjnymi oraz eksploatacja obiektu. W wielu miejscach widoczne są partie tynku oraz stiuków naprawiane w sposób niestaranny i niewłaściwy technologicznie. Ozdobne detale architektoniczne wykonane ze stiuku zostały w trakcie poprzednich prac pokryte warstwą farby bez wcześniejszego uzupełnienia ubytków formy.

Gruba warstwa farby nałożona w kilku warstwach dodatkowo potęguje efekt zatarcia rysunku detali rzeźbiarskich, które stały się nieczytelne. Stan zachowania warstwy malarskiej tynków (złuszczenie dużych powierzchni) pozwala przypuszczać, że został popełniony błąd technologiczny lub techniczny w sposobie wykonania. Tynk w wielu miejscach jest odspojony od podłoża, spękany, widoczne są niewłaściwe uzupełnienia (powierzchniowe zatarcia zaprawą cementową).

Granitowa okładzina schodów oraz podestu wejściowego wymaga wymiany wraz z wyrównaniem i wzmocnieniem fundamentu (znaczne nierówności płaszczyzny okładziny granitowej oraz zniszczenie powierzchni kamienia). Tynk cokołu wykusza jest spękany i odspojony. Poniżej kolumny widoczne jest głębokie pęknięcie konstrukcyjne.

Głowice kamiennych kolumn z piaskowca (parter) pokryte są grubą warstwą farby zniekształcającej rysunek formy rzeźbiarskiej.

Obróbki blacharskie gzymsów oraz balkonu wieńczącego wykusz wymagają wymiany (widoczne są miejsca napraw nieszczelności w miejscach łączenia blachy).

Podobnie należy zakwalifikować do wymiany mocno zniszczoną drewnianą balustradę balkonu wykusza.

WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Poniższy program został sformułowany w celu określenia techniki i technologii wykonania prac o charakterze konserwatorskim, rozumianych jako działania mające na celu zachowanie i zabezpieczenie oryginalnej substancji zabytkowej.

Podstawą działań konserwatorskich będzie wymiana zdestruowanych elementów wykusza (okładzina schodów, obróbki blacharskie, balustrada balkonu) oraz naprawa zniszczonych partii tynku, stiuków i konserwacja elementów kamiennych.

Koniecznym działaniem jest rozebranie podestu wejściowego wraz ze schodami, demontaż metalowej balustrady schodów, ponowne ułożenie schodów z nowego materiału (granitowa okładzina) razem ze wzmocnieniem, względnie wykonaniem od nowa fundamentu i izolacji przeciwwilgociowej.

Należy wymienić obróbki blacharskie gzymsów, balkonu wykusza oraz balustradę balkonu.

Należy usunąć wszystkie odspojone i spękanne partie tynku oraz warstwy pokrywającej je farby, uzupełnić tynki.

Pozostałe prace konserwatorskie powinny mieć charakter zachowawczy i profilaktyczny; należy oczyścić powierzchnię kamiennych detali z zabrudzeń i nawarstwień, usunąć wtórne, szkodliwe zaprawy cementowe, odsolić zasolone powierzchnie, wzmocnić metodą impregnacji elementy kamienne o zdeintegrowanej strukturze, uzupełnić ubytki, wykonać nowe spoiny oraz zabezpieczyć hydrofobowo powierzchnię kamieniarki.

Z powierzchni stiuków należy usunąć warstwy malarskie, uzupełnić ubytki formy architektoniczno-rzeźbiarskiej, wzmocnić zdestruowane fragmenty przez impregnację.

Należy usunąć wszystkie wtórne uzupełnienia z zaprawy cementowej. Do odtwarzania spoin należy używać materiałów czysto-wapiennych lub z niewielkim dodatkiem spoiwa hydraulicznego (biały cement, wapno trasowe) lub renowacyjną spoinę na bazie wapna trasowego.

Należy usunąć stare warstwy farby z powierzchni stiuków oraz tynku, powierzchnie stiuków i tynku pokryć farbą o spoiwie silikonowym o właściwościach hydrofobowych np. firmy Remmers.

SZCZEGÓŁOWY TECHNOLOGICZNY PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej przed konserwacją.
2. Demontaż granitowej okładziny schodów i podestu wejściowego wraz z metalową balustradą.
3. Wyrównanie podłoża podestu wejściowego oraz wzmocnienie fundamentu.
4. Montaż granitowej okładziny schodów i podestu wejściowego z nowego materiału.
5. Konserwacja metalowej balustrady schodów;
 - odczyszczenie powierzchni metalu przez wypłaskowanie
 - zabezpieczenie antykorozyjne farbą z dodatkiem cynku np. Polifarb
6. Montaż balustrady schodów.
7. Usunięcie odspojonych i zdestruowanych partii tynku.
8. Usunięcie starych warstw malarskich z powierzchni tynku oraz stiuków.
9. Usunięcie cementowych spoin i wtórnych napraw cementowych z lica elewacji.
10. Oczyszczenie kamiennych detali architektonicznych z nawarstwień metodami fizykochemicznymi (wybór metody po wykonaniu prób i ocenie skuteczności):
 - mycie hydro-termodynamiczne - wodą i gorącą parą pod ciśnieniem 60-160 bar;
 - czyszczenie chemiczne przy pomocy kwaśnego środka zawierającego jako składnik aktywny HF lub NH₄F w stężeniu poniżej 5%, np. Remmers Fassadenreiniger-Paste lub Coverax Covexan;
 - doczyszczenie z pozostałych nawarstwień i zanieczyszczeń metodami mechanicznymi - strumieniowościernymi, z użyciem precyzyjnych dysz, np. Rotec i wyselekcjonowanego ścierniwa o twardości dobranej do charakteru nawarstwień i twardości podłoża metodą prób, np. mączka kwarcowa, granulaty szklane, mączka dolomitowa itp;
 - doczyszczenie ręcznie metodami mechanicznymi, przy pomocy, skalpeli, szczotek, dłut i kamieni ściernych itp.
11. Dezynfekcja powierzchni kamieniarki np. Remmers Imprägnierung BFA

12. Usunięcie mechaniczne (np. szczotkami) wykwitów solnych z powierzchni kamienia, odsolenie zasolonych partii lica muru metodą migracji soli do rozszerzonego środowiska: okłady z wody destylowanej i waty celulozowej, okłady należy zdejmować po ich całkowitym wyschnięciu.

13. Wzmocnienie osłabionych i osypujących się partii kamienia oraz stiuków hydrofilnym preparatem krzemooorganicznym na bazie tetraetoksyilanu, np. Remmers KSE 300 metodą natrysku lub pędzlowania „mokre w mokre”, do przesylenia impregnatem osłabionych powierzchni, zabieg należy przeprowadzić na całkowicie suchym kamieniu. Po wykonaniu impregnacji należy sezonować wzmocnione fragmenty przez okres min. 2 tyg. w atmosferze podwyższonej wilgotności.

14. Uzupelnienie ubytków w kamieniu – wykonanie rekonstrukcji niewielkich ubytków przy użyciu gotowych barwionych w masie zapraw restauratorskich do piaskowca na bazie spoiw mineralnych, np. Remmers Restauriermörtel.

15. Odtworzenie zniszczonych partii tynku z użyciem materiału o podobnych do historycznego budulca właściwościach fizyko-mechanicznych i wyglądzie.

16. Hydrofobizacja powierzchniowa kamiennych kolumn roztworem żywicy krzemooorganicznej np. Remmers Funcosil SL lub Coverax Siloxan W 290. Hydrofobizację partii wątku znajdujących się w strefie zawilgocenia można wykonać tylko po osuszeniu kamienia.

17. Uzupelnienie ubytków formy rzeźbiarskiej stiuków.

18. Wykonanie nowej warstwy malarskiej tynków i stiuków wg oryginalnej kolorystyki z zastosowaniem farb o spoiwie silikonowym i własnościach hydrofobowych np. LA firmy Remmers.

19. Wykonanie nowej obróbki blacharskiej gzymsów oraz balkonu wykusza z blachy tytan-cynk.

20. Wykonanie nowej balustrady balkonu wykusza.

21. Wykonanie opisowo-fotograficznej powykonawczej dokumentacji konserwatorskiej.

